

Gäller för: Verksamhet Ögonsjukvård, Drottning Silvias barnsjukhus
Innehållsansvar: Lisa Nilsson, (lisni23), Ortoptist
Godkänd av: Madeleine Zetterberg, (madan5), Överläkare/Professor

Giltig från: 2025-03-13

Giltig till: 2027-03-13

BARNÖGON Riktlinjer för synprovning- 2 till 5 år

Arbetsbeskrivning

Synen bör bedömas utifrån ålder. Vid cirka 2-års åldern kan barn börja medverka till vissa tester med symboler. Alla barn är olika och nedan beskrivna syntavlor och ålder är en utgångspunkt som får anpassas efter barnets mognad och medverkan.

Olika syntavlor

Kays bilder

Testet är lämpligt från en ålder av cirka 2,5 år. Barnen får berätta vad de ser för symbol eller peka på medföljande pektavla. Finns på KM-chart-dator samt blädderblock.

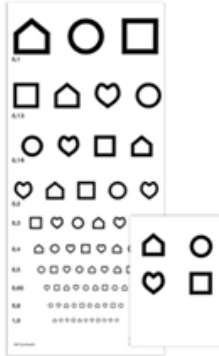
Testavståndet är 3 meter.

LEA

Rekommenderad att användas till barn i åldrarna 2,5–4 år. Barnen får berätta vad de ser för symbol eller peka på medföljande pektavla.

Testavståndet är 3 meter.

HVOT

Rekommenderad metod vid 4 år och eventuellt vid 5års ålder. Barnen får berätta vad de ser för symbol eller peka på medföljande pektavla.

Testavståndet är 3 meter.

KM

Bokstavstavla rekommenderad för barn från 5 år och uppåt.

Barnen får berätta vad de ser för symbol eller peka på medföljande pektavla.

Testavståndet är 3 meter.

Förberedelser

- Se till att miljön är så lugn att barnet inte störs. Endast vårdnadshavare och undersökaren bör finnas i rummet.
- Barnet får sitta i förälders knä eller på en egen stol med ett litet bord framför sig.
- Avståndet från barnets ögon till syntavlan ska vara 3 meter.
- Tavlan ska sitta i barnets ögonhöjd.
- Pektavlan placeras framför barnet eller i barnets knä.
- Förklara för barnet hur synprovningen går till.
- Peka först på några stora bokstäver utan att täcka för något öga. Undersökaren står vid syntavlan och barnet har pektavlan framför sig. Förklara för barnet att det gäller att peka på samma bokstav på pektavlan som undersökaren pekar på.
- Undersökaren ska förvissa sig om att barnet har förstått.
- Täck sedan för vänster öga med tät lapp tillverkad av hudvänlig tape eller häfta. Var särskilt noga med att det inte blir någon glipa mellan tape och hud mot näsan.

Använd inte förälders hand eller en piratlapp som förtäckning eftersom det lätt blir en glipa som barnet kan kika genom.

Genomförande

- Det är en god regel att alltid börja med höger öga så att man ständigt har samma rutin för att undvika förväxling.
- Börja provningen med någon stor bokstav/symbol för att se att barnet har förstått.
- Fortsätt snabbt nedåt i mitten av tavlan.
- När man tror att man kommit till den rad som barnet nätt och jämnt ser börjar man pröva flera bokstäver i rad.
- Cirka 60 % av bokstäverna på en rad ska vara rätt för godkänt resultat. Många barn orkar inte koncentrera sig så länge att man kan pröva alla bokstäver på en rad. Då accepteras att barnet klarar cirka 60 % av de bokstäver man visar på en rad. Exempelvis 4 rätt av 6 bokstäver man pekat på eller 5 rätt av 8 bokstäver. Välj bokstäver mitt på raden. Bokstäverna längst åt sidan på raden är lättare att se och man bör därför peka på bokstäver mitt på raden. Om barnet kan se bokstäverna i mitten på raden kan man förutsätta att det även kan se bokstäverna åt sidan.
- För att synprovningen ska bli tillförlitlig kan den inte ta för lång tid.

- Det är viktigt att försäkra sig om att barnet verkligen tittar på bokstaven på syntavlan innan det svarar.
- Fortsätt synprovningen på varje öga så långt ner på tavlan barnet kan se.
- Tala inte om för barnet om det visat fel utan uppmuntra det att fortsätta.
- Var observant på huvudvridningar eller om barnet trixar och försöker kika förbi förtäckningen.
- Tänk på att det går att se med det förtäckta ögat genom minsta lilla springa.
- Om undersökningen inte går att genomföra på grund av bristande medverkan eller vid tveksamt resultat av annan anledning än trolig synnedättning, omprövas synskärpan, Vid omprovning bör man börja med sämsta ögat och vid en tidpunkt då barnet är utvilat.

Dokumentation

Det är viktigt att dokumentera vilken syntavla som använts samt om pektavla använts eller om barnet kan bokstäverna. På digital syntavla kan flera rader, enstaka rad eller enstaka bokstäver väljas. Dokumentera tydligt vilken metod som använts.

Referenser och relaterade dokument

- Gyllencreutz E, Chouliara A, Alibakhshi A, Tjörnvik M, Aring E, Andersson Grönlund M. Evaluation of vision screening in five- to eight-year-old children living in Region Västra Götaland, Sweden - a prospective multicentre study. *Acta Ophthalmol.* 2019 Mar;97(2):158-164. doi: 10.1111/aos.13900. Epub 2018 Oct 2. PMID: 30280519.
- Grönlund MA, Andersson S, Aring E, Hård AL, Hellström A. Ophthalmological findings in a sample of Swedish children aged 4–15 years. *Acta Ophthalmol Scand.* 2006 Apr; 84(2):169-76. doi: 10.1111/j.1600-0420.2005.00615.x. PMID: 16637831
- Kay Pictures. Kay Picture Test Linear Crowded Book [Internet]. Hertfordshire, 2021 [citerad 2021-11-08] Hämtad från: <https://kaypictures.co.uk/product/kay-picture-test-linear-crowded-book/>
- LEA-test. Synbedömning [Internet]. Helsingfors, 2019 [citerad 2021-11-08] Hämtad från: <http://www.lea-test.fi/>
- Martin L. Att mäta syn. Visby: Nomen; 2010

- Rikshandboken barnhälsovård. Ögon- och synundersökning på BVC [Internet]. Stockholm, 2021 [uppdaterad 2021-02-17; citerad 2021-11-08]. Hämtad från: <https://www.rikshandboken-bhv.se/pediatrik/somatiska-undersokningar/ogon--och-synundersokning-pa-bv-c/>
- Nationella kunskapsstödet för synprovning hos barn. Hämtat från: https://d2flujgsl7escs.cloudfront.net/external/Riktlinje_for_remiss_ef_ter_synprovning_vid_fyraarsbesoket_i_barnhalsovarden.pdf

Granskad av

Eva Aring, (evaar2), Ortoptist

Åsa Tabuteau-Harrison, (asasv4), Ögonsjuksköterska

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje verkställighet

Gäller för: Verksamhet Ögonsjukvård, Drottning Silvias barnsjukhus

Innehållsansvar: Lisa Nilsson, (lisni23), Ortoptist

Godkänd av: Madeleine Zetterberg, (madan5),
Överläkare/Professor

Dokument-ID: SU9820-1156830909-170

Version: 7.0

Giltig från: 2025-03-13

Giltig till: 2027-03-13